

İNSANLARA NE ÖĞRETEBİLİRSİNİZ?

Aydınlık Gazetesi, 28 Ekim 2019

Yıldırım Koç

Yetişkin bir insanı eğitemezsiniz; onu ancak hayat eğitebilir. Siz, hayatın onu eğitmesine yardımcı olacak bazı bilgiler aktarabilirsiniz, bir şeyler öğretebilirsiniz. Ancak öğretmek de kolay değildir.

Daha önce de dile getirmiştım. Halkımızın büyük bölümü, saf gözüken akıllılardan oluşur. Eğer öğrenme ihtiyacını duymuyor ve öğrenmek istemiyorlarsa, bu insanlara bir şeyler öğretmek kesinlikle mümkün değildir.

Burada insanların yaklaşımlarını, görüşlerini, davranışlarını değiştirmekten söz etmiyorum; bir şeycikler öğretmekten söz ediyorum.

İnsanların temel görüşlerini ancak hayat değiştirebiliyor. Einstein'ın bir sözü var. İnsanların görüşlerini değiştirmek, atomu parçalamaktan daha zordur, diyor. Gerçekten öyle. Bu nedenle de, insanlara öğretmenlik taslayanlara, akıl öğretmeye kalkanlara üzülüyorum. Boşuna çaba harcıyorlar. Akıl öğretmeye çalıştıkları kişilerin kendilerinden daha akıllı, tedbirli, kurnaz, gerçekçi olduğunu bir türlü kavramıyorlar. Bu konuda başarı şansı olan tek öğretmen, hayat. İnsanlar yaşayarak, kendi deneyimleri ışığında görüşlerini kendileri biçimlendiriyor.

Peki, görüşlerini değiştiremeseniz de, görüşlerini sorgulamalarına veya geliştirmelerine katkıda bulunmak da mümkün değil mi?

Bu mümkün. Ancak bunun da yolu olduğunu düşünüyorum.

ÖĞRENMEK İSTEMEYENE BİRŞEY ÖĞRETEMEZSİNİZ

Çok uzun yıllardır eğitimcilik yapmaya çalışıyorum. Öğrendiğim gerçek şu: İnsanları eğitemezsiniz; öğrenmek istemeyen insana da hiçbir şey öğretemezsiniz.

İnsanların kendi tercihleri olan ilgi alanları vardır. Bazı kişiler, tuttuğu takımın oyuncularını ezberden sayabilir. Bazıları "beygirci"dir, yarışan atların seceresini bilir, geçmiş yarışlardaki başarılarını size sayabilir. Bazı insanlar magazincidir, hangi artistin kimle ilişkisinin olduğundan, giydiği elbisenin modeline kadar bilir. Bazı kişiler araba hastasıdır; size bırakın araba markalarını, belirli bir marka arabanın çeşitli modellerini ve bunların özelliklerini ezberden anlatabilir. Onların yanında kendimi cahil hissediyorum.

Geçenlerde bir güvercin meraklısıyla sohbet ettik. Hiç bilmediğim apayrı bir dünya varmış meğer. Benim uzaktan bakıp, "güvercin işte, ne olacak ki" deyip geçtiğim kuşun meğer ne kadar çok türü, ne çok numarası varmış. Konuştuğum arkadaş bunların hepsini biliyordu.

Bu insanlara "uzmanlık" konularındaki bu bilgiler zorla öğretilmedi. Keyif aldıkları bir iş olduğundan, kendileri öğrendi. Bu nedenle, birilerine bir şeyler öğretmeyi düşünüyorsanız, birkaç küçük taktiğin işe yarayacağını düşünüyorum.

Önce, öğretmek istediğiniz konunun bu kişinin yaşamı açısından önemini kavratın. Sonra bu konulardaki bilgilerinin ne kadar sığ olduğunu kavratın. En son olarak da, bu konularda hangi erişilebilir kaynakları kullanarak bilgi sahibi olabileceğini anlatın ve bu konuda bazı özet bilgiler verin. Bunları yapmadığınızda, siz konuşursunuz, insanlar dinler ancak boşa konuşmuş olursunuz.

KONUNUN ÖNEMİ

Örneğin, bir işçi eğitimindeyseniz ve işçi haklarını anlatacaksanız, vereceğiniz örneklerle haklarını yitirenlerden başlayın. Kıdem tazminatı almak isteyip de alamayanlardan, işsizlik ödeneğine hak kazanma yollarını bilmeyenlerden, fazla çalışma ücretini alamayanlar, oyuna gelip kıdem tazminatını alamadan işten atılanlardan örnekler verin. Sonra da, kendilerinin işçi olarak kalacaklarını, patron veya esnaf olamayacaklarını, çocuklarının da işçi olacağını anlatın.

BİLGİLENMEDEKİ SİĞLIK

Sonra da ezber bozma sürecini başlatın; kulaktan dolma bilgilerin ne kadar yetersiz olduğunu örneklerle gösterin. Bu aşamada dinleyicileri sarsmanız gerekir. Kulaktan dolma bilgiyle edinilmiş birçok ezber vardır. Öğrenme süreci, ancak bu ezberlerin bozulmasıyla, kulaktan dolma bilginin yetersizliğinin ve yanlışlığının sergilenmesiyle başlayabilir. Yoksa bizim insanlarımız her şeyi bildiğini zanneder. İşine yarayacağına inandırıldığı konularda eksikliği ve yanlış bilgileri, saygısızlık etmeden, gündeme getirildiğinde, öğrenme ihtiyacı gündeme gelir.

BİLGİ KAYNAKLARI

Eskiden örgün eğitim düzeyi düşüktü; bilgiye erişim kaynakları son derece sınırlıydı. Günümüzde hem örgün eğitim düzeyi çok yükseldi, hem de bilgisayarlar, akıllı telefonlar, sosyal medya, vb. yollardan bilgiye erişim çok kolaylaştı.

Bir eğitim toplantısında çok bilgi aktarılamaz; ancak gazete veya televizyon aracılığı olmadan bazı bilgilere nasıl erişileceği anlatılabilir. Örneğin, devlet bütçesini öğrenmek istiyorsanız, her ayın 15'inde www.bumko.gov.tr adresine başvuracaksınız. Türkiye ekonomisindeki temel verilere en doğru biçimde Cumhurbaşkanlığı Strateji ve Bütçe Başkanlığı'nın haftalık raporlarından erişebilirsiniz. Fiyat endekslerini TÜİK yayınlar. Mevzuata ilişkin en doğru bilgilere www.mevzuat.gov.tr adresinden erişmek mümkündür.

Bu ve benzeri kaynakların gösterilmesiyle, hayatlarını yakından ilgilendiren konularda eksikliklerini görüp, bu eksiklikleri gidermenin önemini kavrayanlara, bir şeyler öğretilmiş olur.